

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

 О.Б. Жильцов
20 14 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія світових цивілізацій

Спеціальність 8.02030201 «Історія»

Інститут суспільства

2014–2015 навчальний рік

Робоча програма **Історія світових цивілізацій** для студентів галузі знань 0203 «Гуманітарні науки», спеціальності 8.02030201 «Історія».

Розробники: професор кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка Салата Оксана Олексіївна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії України Інституту суспільств

Протокол від « 03 » вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри
історії України _____

(підпис)

О.О. Салата

Укладач:

Салата Оксана Олексіївна, доктор історичних наук, професор кафедри історії України Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

Надтока Г.М., доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Потильчак О.В. доктор історичних наук, професор кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	5
2. Структура програми	7
3. Тематичний план	8
4. Програма	11
5. Навчально-методична карта дисципліни	22
6. Карта самостійної роботи	23
7. Індивідуальна навчально-дослідна робота	26
8. Система поточного і підсумкового контролю знань	28
9. Методичне забезпечення курсу	29
10. Питання до екзамену	30
11. Орієнтовна тематика магістерських робіт	31
12. Рекомендована література	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Історія світових цивілізацій» (далі – Програма) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою історією України Інституту суспільства на основі ОПП відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.)

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київському університеті імені Бориса Грінченка відповідно до вимог ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення.

Навчальна дисципліна «Історія світових цивілізацій» є складовою частиною дисциплін циклу всесвітньої історії нормативного блоку навчальної програми.

Мета – показати характеристику основних етапів і тенденцій в цивілізаційному розвитку людства на прикладі окремих епох, країн, культурно-історичних явищ і персоналій.

Завдання:

- дати загальне уявлення про цивілізаційний процес як філософську категорію;
- познайомити студентів з різними підходами до вивчення цивілізацій;
- дати характеристику основних етапів розвитку цивілізацій в історичному процесі;
- позначити основні тенденції в розвитку світових цивілізацій;
- познайомити студентів з давніми цивілізаціями, цивілізаціями Сходу та Заходу;
- прослідкувати логічний зв'язок у розвитку давніх і сучасних цивілізацій.
- вивчення основних закономірностей розвитку цивілізації на прикладі європейської та візантійської цивілізацій ;
- усвідомлення основних засад цивілізаційного підходу до вивчення історії людства;
- формування вмінь студентів системно й історично аналізувати основні етапи та шляхи історичного розвитку цивілізацій на прикладі європейської та візантійської цивілізацій.
- вироблення навичок узагальненого бачення основних процесів, які відбувалися і тривають протягом всієї історії людства;
- знайомство з методикою опрацювання наукової літератури та джерельних публікацій з дисципліни.

Навчальні результати / вміння:

- застосовувати знання з історії світових цивілізацій для формування загальної картини світової історії;
- здійснювати відбір необхідної інформації з наявних джерел та літератури;
- здійснювати наукову історичну експертизу;
- критично аналізувати різноманітну історичну інформацію. самостійно мислити і формувати власні уявлення про той чи інший період в історичному розвитку держав, народів, світу.
- використовувати знання з історії цивілізацій в процесі викладання історичних дисциплін;
- уміти працювати з комплексом історичних документів як стародавньої , джерел та наукової літератури;
- вести самостійні дослідження в межах дисципліни;
- застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання;
- надавати кваліфіковані консультації з проблем та питань, що вивчаються в межах курсу історія світових цивілізацій.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни (V курс, 9 семестр), становить 108 год., із них:

- лекції - 18 год.;
- семінарські заняття - 18 год.;
- індивідуальна робота - 6 год.;
- самостійна робота - 60 год.;
- модульний контроль - 6 год.;
- підсумковий контроль - залік.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: Історія світових цивілізацій

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: <i>3 кредитів</i>	Шифр та назва напрямку: <i>«0203 Гуманітарні науки»</i>	Частина програми (нормативна, вибір закладу, вибір студента): нормативна
Кількість змістовних модулів: <i>3 модуля.</i>	Шифр та назва спеціальності: «8.02030201 Історія»	Рік підготовки: 5 (1). Семестр: 9.
Загальний обсяг дисципліни: <i>108 годин.</i>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр».	Аудиторні заняття: <i>42 год.</i> З них: Лекції: <i>18 год.</i> Семінарські заняття: <i>18 год.</i> Індивідуальна робота: <i>6 год.</i> Самостійна робота: <i>60 год.</i>
Кількість тижневих годин: <i>4 години.</i>		Модульний контроль: <i>6 год.</i> Вид контролю: <i>залік.</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Використані скорочення:

- лекції (Л);
- семінарські заняття (СЗ);
- практичні заняття (ПЗ);
- індивідуальна робота (ІР);
- самостійна робота (СР);
- підсумковий контроль (ПК).

V курс, 9 семестр

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	СР	ПК
Змістовий модуль I. Теорії та концепції розвитку цивілізацій									
1.	Вступ до курсу. Предмет і значення історії світових цивілізацій. Поняття цивілізація. Теорії цивілізацій.	9	4	4				5	
2.	Історико-філософські концепції розвитку цивілізації XVI – поч. XX ст.	13	8	4	4			5	
3.	Російська та українська філософсько-історична традиція XIX – XX ст.	22	12	4	4		2	10	2
	<i>Разом</i>	44	24	12	8		2	20	2
Змістовий модуль II. Стародавні цивілізації Формування східного типу цивілізацій									
4.	Формування основ східного типу цивілізації. Цивілізації річкових долин. Міські цивілізації Східного Середземномор'я.	16	6	2	4			10	
5.	Арабська ісламська цивілізація.	18	8	2	2		2	10	2
	<i>Разом</i>	34	14	4	6		2	20	2
Змістовий модуль III. Розвиток світових цивілізацій в XIX – XX ст.									
6.	Високорозвинуті цивілізації Центральної та Південної Америки	14	4	2	2			10	
7.	Формування Російської цивілізації	16	6		2		2	10	2
	<i>Разом</i>	30	10	2	4		2	20	2
	Разом за навчальним планом	108	48	18	18		6	60	6

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Теорії та концепції розвитку цивілізацій

Лекція 1.

**Предмет і значення історії світових цивілізацій. Поняття цивілізація. Теорії цивілізацій
(4 год.)**

Тематичний план:

1. Вступ до курсу.
2. Предмет і значення історії світових цивілізацій.
3. Поняття цивілізація.
4. Теорії цивілізацій.
5. Передісторія людського суспільства.
6. Історико-філософські концепції розвитку цивілізації

Основні поняття теми:

- Еволюція;
- цивілізація;
- Варварство;
- Культурно-історичний тип.

Лекція 2.

**Історико-філософські концепції розвитку цивілізації XVI-поч. XX ст.
(4 год.)**

Тематичний план:

1. Основні моделі осмислення часу.
2. Моделі розвитку цивілізацій.
3. Раціоналістичні ідеї розвитку світової цивілізації.
4. Французька та німецька філософія історії другої половини XVIII – першої третини XIX ст.

Основні поняття теми:

- Циклічна модель осмислення історичного часу;
- Лінійна модель осмислення історичного часу;
- Еволюціонізм;
- Неоеволюціонізм;
- Ноосферна концепція;
- Концепція «осьового» часу;
- Цивілізаційні моделі.

Лекція 3.

**Російсько-українська філософсько-історична традиція XIX – поч. XX ст.
(4 год.)**

Тематичний план:

1. Формування російської філософсько-історичної традиції (Ларіон, Г. Сковорода, М. Чернишевський, Д. Писарєв, М. Данилевський, К. Леонтьєв).
2. В. Соловйов і російська історіософія першої половини XX ст.

Основні поняття:

- Російський народ;

- Російська цивілізація;
- Етнокультурна само ідентифікація;
- Конфесійна само ідентифікація;
- Панславізм;
- Слов'янофілі.

Семінарське заняття №1

Історико-філософські концепції розвитку цивілізації XVI – поч. XX ст. (4 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Основні моделі осмислення часу.
2. Моделі розвитку цивілізацій.
3. Раціоналістичні ідеї розвитку світової цивілізації.
4. Французька та німецька філософія історії другої половини XVIII – першої третини XIX ст.

Рекомендована література:

1. Дилигенский Г.Г. Конец истории или смена цивилизаций? // Вопросы философии. 1991. 3.
2. Козлов А. А. Очерк истории философии. Философия восточная. – К., 1887.
3. Козлов А. А. Философия бессознательного Эдуарда Гартмана. – К., 1873-1875. – Т. 1-2.
4. Кримський С. Панорамне бачення всесвітньої історії // Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства: Навч. посіб. – Вид. 2-ге. – К.: Либідь, 1999.
5. Проблемы цивилизации и формации: Запад-Восток / Сост. В.А.Трофимов, Н.П.Шелудченко. – М., 1996.

Семінарське заняття №2

Російсько-українська філософсько-історична традиція XIX – поч. XX ст. (4 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Російсько-українська філософсько-історична традиція XIX – поч. XX ст.
2. Формування російської філософсько-історичної традиції.
3. Ноосферна концепція В. Вернадського – П. Тейяр де Шардена.
4. Концепції розвитку цивілізації О. Шпенглера, А. Дж. Тойнбі та П. Сорокіна. Концепція «осьового часу» і загальна схема історичного руху К. Ясперса.

Рекомендована література:

6. Дилигенский Г.Г. Конец истории или смена цивилизаций? // Вопросы философии. 1991. 3.
7. Козлов А. А. Очерк истории философии. Философия восточная. – К., 1887.
8. Козлов А. А. Философия бессознательного Эдуарда Гартмана. – К., 1873-1875. – Т. 1-2.
9. Кримський С. Панорамне бачення всесвітньої історії // Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства: Навч. посіб. – Вид. 2-ге. – К.: Либідь, 1999.
10. Проблемы цивилизации и формации: Запад-Восток / Сост. В.А.Трофимов, Н.П.Шелудченко. – М., 1996.

11. Руссо Ж.-Ж. Об общественном договоре, или принципы политического права. – М., 1938.
12. Руссо Ж.-Ж. Трактаты. – М., 1969.
13. Спенсер Г. Сочинения. Т. 4. – СПб., 1898.
14. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
15. Тойнби А. Постыжение истории. – М., 1991.
16. Тойнби А. Цивилизация перед судом истории. – М., 1995.
17. Українка Леся. Твори: У 10-ти т. – К., 1963-1965.
18. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. – М., 1993.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Стародавні цивілізації Формування східного типу цивілізацій

Лекція 4.

Формування основ східного типу цивілізації. Цивілізації річкових долин. Міські цивілізації Східного Середземномор'я. (2 год.)

Тематичний план:

1. Періодизація історії стародавніх цивілізацій.
2. Людина стародавніх суспільств.
3. Технічний прогрес в стародавніх суспільствах.
4. Економічна структура суспільства.

Основні поняття теми:

- Еволюція;
- Тріада;
- Варварство;
- Культурно-історичний тип.

Лекція 5.

Арабська ісламська цивілізація. (2 год.)

Тематичний план:

1. Арабська ісламська цивілізація:
 - а. Іслам основа арабської цивілізації.
 - б. Цивілізація Дамаського халіфату.
 - в. Цивілізація Багдадського халіфату Аббасидів.
2. Арабська культура в розвитку світової цивілізації.

Основні поняття теми:

- Іслам;
- Мекка;
- Коран;
- Медресе;
- Арабески.

Семінарське заняття №3 Формування основ східного типу цивілізації.

(4 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Міські цивілізації Східного Середземномор'я.
2. Цивілізації річкових долин:
 - а. Єгипетська цивілізація;
 - б. Месопотамська цивілізація;
 - в. Індська цивілізація;
 - г. Китайська цивілізація.

Рекомендована література:

1. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. – К., 2002.
2. История мировых цивилизаций / Под ред. В.П.Будановой. – М., 2004.
3. Хрестоматия по истории мировых цивилизаций / Под ред. В.П.Будановой. – М., 2004.
4. Буданова В.П. История мировых цивилизаций. – М., 2004.
5. Моисеева Л.А. История цивилизаций. Курс лекций. Ростов на Дону, 2000.
6. Афанасьев Ю.Н. Историзм против эклектики. Французская историческая школа Анналов в современной историографии. – М., 1980.
7. Гринин Л.Е. Формации и цивилизации // Философия и общество. 1997. № 1.

Семінарське заняття № 4
Інтеграційні особливості ісламської цивілізації
(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Османська імперія.
2. Імамат.
3. Емірат.
4. Інтеграційні якості ісламської цивілізації.

Рекомендована література:

1. Бартольд В.В. Работы по истории ислама и арабского хали фата. – М.: Изд-во: Наука. 1966.
2. Большаков О.Г. История халифата. 1. Ислам в Аравии (570-633гг.). – М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН. – 2000. .
3. Васильев Л. С. История Востока: В 2т. – М., 1993.
4. Васильев Л. С. История религий Востока. – М., 1988.
5. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. – К., 2002.
6. История мировых цивилизаций / Под ред. В.П.Будановой. – М., 2004.
7. Проблемы социальных отношений и форм зависимости на Древнем Востоке. – М., 1984.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Розвиток світових цивілізацій в XIX – XX ст.

Лекція 6.

Високорозвинуті індіанські цивілізації в Мезоамериці й Андах
(2 год.)

Тематичний план:

1. Центри походження американського землеробства.
2. Мезоамерика й Андська область.
3. Відкриття Америки політичні, економічні й інтелектуальні наслідки для Європи

4. Оригінальна культура Тіауанако.
5. Суспільно-адміністративний устрій держав Південної Америки.
6. Духовне життя і питання культу.

Основні поняття:

- Мезоамерика;
- Ольмеки;
- Ірригація;
- Індійці;

Семінарське заняття № 5

Мезоамериканські культури класичного періоду

(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Ольмекська цивілізація.
2. Цивілізації Центральної Мексики.
3. Цивілізація майя.
4. Цивілізація ацтеків.

Рекомендована література:

1. Баглай В.Е. Империя ацтеков. Таинственные ритуалы древних. / В.Е. Баглай. – М.: Вече, 2005.- 336 с.
Гуляев В.И. Забытые города майя. – М.: Искусство, 1984. – 184 с.
2. Диас Фрэнк Евангелие от Тольтеков. Жизнь и учение Кецалькоатля / Перев. с англ.- М.: ООО Издательский дом «София», 2004. – 256 с.
3. Джилберт Э. Конец времен. Новый взгляд на пророчества майя. – Вече, 2008. – 448 с.
4. Ершова Г.Г. Майя: тайны древнего письма. – М.: Алетея, 2004.– 296 с.
5. Ко Майкл Майя. Исчезнувшие цивилизации: легенды и факты / Пер. с англ. З.М. Насоновой. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2003. – 237 с.
6. Нерсесов Я.Н. Тайны Нового Света. От древних цивилизаций до Колумба. – М.: Вече, 2001. – 512 с.

Семінарське заняття № 6

Формування російської цивілізації

(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Концепція російської цивілізації.
2. Становлення Російської цивілізації.
3. Вплив реформ 18-19 століття на розвиток російської цивілізації.
4. Особливості розвитку російської цивілізації на сучасному етапі.

Рекомендована література:

1. Венелин Ю. И. Истоки Руси и славянства / Сост., предисл. и коммент. П. В. Тулаев / Отв. ред. О. А. Платонов. — М.: Институт русской цивилизации, 2011. — 864 с.
2. Виноградов О.Ю. Очерки начальной истории русской цивилизации. – М.: Изд-во: Институт русской цивилизации. 2011.
3. Гумилёв Л.Н. Древняя Русь и Великая степь. М.: Мысль, 1992.
4. Гумилёв Л.Н. От Руси до России. М.: 1992.

5. Данилевский Н. Я. Россия и Европа. / Составление и комментарии Ю. А. Белова / Отв. ред. О. Платонов. Изд. 2-е — М.: Институт русской цивилизации, Благословение, 2011. — 816 с.
6. Евдокимов А. Ю. Русская цивилизация: экологический аспект / Отв. ред. О. А. Платонов. — М.: Институт русской цивилизации, 2012. — 672 с.
7. Кожин В. В. Россия как цивилизация и культура / Сост., предисл., коммент. С. С. Куняев / Отв. ред. О. А. Платонов. — М.: Институт русской цивилизации, 2012. — 1072 с.
8. Миллер О. Ф. Славянство и Европа / Сост., предисл., коммент. Ю. В. Климаков / Отв. ред. О. А. Платонов. — М.: Институт русской цивилизации, 2012. — 880 с.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія світових цивілізацій»

V курс, 9 семестр

Разом: 108 год. З них: лекції (18 год.), семінарські заняття (18 год.), індивідуальна робота (6 год.), самостійна робота (60 год.), модульний контроль 6 год., підсумковий контроль - залік

Тиждень	I	II	III	IV	VI	VII	VIII	IX	X
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Теорії та концепції розвитку цивілізацій			Формування східного та західного типів цивілізацій			Історія світових цивілізацій в XIX – поч. XX ст.		
Кількість балів за модуль	25			25			25		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	
Лекції (теми, бали)	Вступ до курсу. Предмет і значення історії світових цивілізацій. Поняття цивілізація. Теорії цивілізацій. (2 бала.)	Передісторія людського суспільства. (2 бала.)	Стародавні цивілізації. Цивілізації річкових долин. (2 бала.)	Міські цивілізації Східного Середземномор'я (1 бал).	Арабська ісламська цивілізація (1 бал.)	Мезоамериканські культури класичного періоду (1 бал).			
Семінарські заняття (теми, бали)		Історико-філософські концепції розвитку цивілізації (20)		Цивілізації військових імперій. (20)	Переломні моменти всесвітньої історії. Формування основ східного та західного типів цивілізації. (20)		Інтеграційні особливості ісламської цивілізації (10)	Формування російської Цивілізації (10)	Російська і слов'янська цивілізація. (10)
Самостійна робота(бали)	15			10			10		
ІНДЗ (бали)	30								
Види поточного контролю	25			25			25		
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік								

Шкала оцінювання

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90-100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82-89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35-59 балів	Незадовільно
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів	

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю
1.	Відвідування лекцій	1
2.	Відвідування практичних (семінарських занять)	1
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5
4.	Робота на практичному (семінарському) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та інше)	Всього 10, в тому числі за видами
5.	ІНДЗ	30
6.	Опрацювання фахових видань (в тому числі першоджерел)	10
7.	Написання реферату	15
8.	Виконання модульної контрольної роботи	25

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Теорії та концепції розвитку цивілізацій			
Теорії цивілізацій (5 год.)	включення до підсумкового контролю	5	
Історико-філософські концепції розвитку цивілізації (5 год.)	включення до підсумкового контролю	5	
Російсько-українська філософсько-історична традиція XIX – поч. XX ст. (10 год.)	включення до підсумкового контролю	5	
Разом: 20 год.		15	
Змістовий модуль II. Стародавні цивілізації Формування східного типу цивілізацій			
Єгипетська цивілізація (10 год.)	включення до підсумкового контролю	5	
Арабсько-ісламська цивілізація (10 год.)	включення до підсумкового контролю	5	
Разом: 20 год.		10	
Змістовий модуль III. Розвиток світових цивілізацій в XIX – XX ст.			
Перші мезоамериканські цивілізації (10 год.)	включення до підсумкового контролю	5	
Цивілізація ацтеків (10 год.)	включення до підсумкового контролю	5	
Разом: 20 год.		10	
<i>Разом: 60 год.</i>		<i>Разом: 35 балів</i>	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Мета ІНДЗ: Поглиблення знань з найбільш важливих питань та проблем, що потребують глибокого осмислення та аналізу. Завдання готується у вигляді індивідуальних творчих робіт.

Зміст ІНДЗ: характеристика основних етапів і тенденцій в цивілізаційному розвитку людства на прикладі античної епохи, культурно-історичних явищ і персоналій.

Види ІНДЗ та система їх оцінювання:

- публічний захист ідеї (5 бали);
- робота над проектом (5 бали).

Орієнтовна структура ІНДЗ:

- Індивідуальний навчально-дослідний проект є завершальним етапом вивчення курсу.
- Мета проекту – поглибити і конкретизувати знання студентів з дисципліни, яка вивчається, привити навички самостійного підбору, осмислення та узагальнення наукової інформації та літератури. Індивідуальний навчально-дослідний проект дозволяє студентам розширити коло залученої інформації з обраної теми, а також вивчити ті розділи курсу, які у ході занять розглядалися як ознайомчі.
- Індивідуальний проект повинен бути написаний на основі ретельно опрацьованих наукових джерел, зібраного і обробленого матеріалу.
- Індивідуальний проект є самостійним дослідженням з обраної теми, відрізняється критичним підходом до вивчення літературних джерел.
- Матеріал, який використовується з літературних джерел, повинен бути опрацьований, бути органічно пов'язаним з обраною студентом темою; виклад теми повинен бути конкретним, насиченим фактичними даними, зіставленнями, розрахунками, графіками, таблицями.
- При написанні індивідуального проекту повинні бути узагальнені теоретичні матеріали з обраної теми з використанням відповідного обґрунтування.
- Робота завершується конкретними висновками і рекомендаціями.
- Під час оформлення роботи необхідно дотримуватися загальноприйнятих вимог.
- Загальний об'єм роботи 7-10 сторінок друкованого тексту. Робота виконується на одній стороні аркуша формату А 4. З обох сторін аркуша залишаються поля розміром 25 мм зліва, 15 мм справа, верхнє і нижнє поля – 20 мм. Усі аркуші роботи нумеруються. Кожен розділ у тексті повинен мати заголовок у точній відповідності з назвою в змісті.
- Нове питання можна починати з тієї сторінки, на якій закінчилося попереднє, якщо на цій сторінці крім заголовку можна буде вмістити декілька рядків тексту.
- У роботі можна використовувати лише загальноприйняті скорочення та умовні позначення. Використані в роботі цифрові дані, висновки, думки інших авторів у переказі та цитати в обов'язковому порядку повинні супроводжуватися посиланнями на використані роботи.
- Структура роботи:
 1. Титульний аркуш.
 2. Зміст.
 3. Вступ.
 4. Основний зміст роботи, який складається з розділів.

5. Висновки.
6. Список використаної літератури.
7. Додатки (якщо є).

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1.	Розкриття основного змісту проблеми	10
2.	Визначення умов, в яких розвивалася антична цивілізація та їх аналіз	10
3.	Визначення значення та цивілізації в історичному процесі	10
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	5	Відмінно
Достатній	4	Добре
Середній	3	Задовільно
Низький	2	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Історія світових цивілізацій».

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Історія світових цивілізацій»:

1. Місце історії в системі гуманітарного знання.
2. Ідея природної циклічності розвитку суспільства в традиції буддизму і конфуціанства.
3. Історичний прогрес і історичний регрес в працях Гесіода і Тита Лукреція Кара.
4. Зародження антитези варварство – цивілізація в античному світі.
5. Історичні передумови виникнення лінійної концепції історичного процесу в християнському розумінні історії суспільства.
6. Виникнення поняття цивілізація в європейській суспільній думці XVIII ст.
7. Цивілізація і неосвічені народи в працях А. Фергюсона.
8. Лінійна концепція історичного прогресу дві точки зору: Ж.А. Кондорсе і Ж.Ж. Руссо.
9. Дж. Віко – родоначальник ідеї локальних цивілізацій.
10. Розвиток ідеї локальних цивілізацій в працях І. Р. Гердера.
11. Погляди Франсуа Гізо на ідеї прогресу і цивілізації.
12. Телеологічний принцип в теорії цивілізації і історіософії Р. Гегеля.
13. Позитивізм як етап в розвитку теорії цивілізацій: О. Конт, Р. Спенсер.
14. Історія цивілізації в Англії Г.Т. Бокля про фізичні і духовні закони розвитку суспільства.

15. Концепція культурно-історичних типів Н.Я. Данилевського.
16. П'ять законів історичного розвитку Н.Я. Данилевського.
17. Люїс Морган і його теорія еволюції від дикості до цивілізації.
18. Формаційна концепція розвитку всесвітньо-історичного процесу в працях К. Маркса і Ф. Енгельса.
19. Ф. Енгельс про цивілізації як стадії історичного розвитку.
20. Цивілізаційна криза початку ХХ ст. і праця О. Шпенглера «Захід Європи».
21. Теорія циклічної динаміки (довгих хвиль) Н.Д. Кондратьєва.
22. Великі культурні суперсистеми П.А. Сорокіна - етап в розвитку теорії цивілізацій.
23. Теорія ідеальних типів М. Вебера в контексті методології цивілізаційних досліджень.
24. Концепція осьового часу До. Ясперса.
25. Теорія архетипів К. Юнга в контексті досліджень цивілізаційних процесів.
26. Вплив психоаналітичної теорії З.Фрейда на розуміння історичних процесів дослідниками ХХ століття.
27. Збагнення історії А. Тойнбі і цивілізаційне розуміння історії. Фази цивілізації (по А. Тойнбі).
28. Ідеї історичного синтезу Э. Дюркгейма і А. Берра.
29. Школа Анналів: методологія ментальності.
30. Цивілізаційна концепція Ф. Броделя.
31. Сучасні вітчизняні теорії цивілізаційного розвитку суспільства.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю**

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна Кількість балів за одиницю	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Разом за I модуль	Тема 4	Тема 5	Разом за II модуль	Тема 6	Тема 7	Разом за III модуль	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	2	2	2	6	1	1	2	1		1	9
2.	Відвідування семінарських занять	1		2	2	4	2	1	3	1	1	2	9
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	5	5	5	15	5	5	10	5	5	10	35
4.	Робота на семінарському занятті	10		20	20	40	20	10	30	10	10	20	90
5.	ІНДЗ	30										30	30
6.	Написання реферату	15				15			15			15	45
7.	Написання модульної контрольної роботи	25				25			25			25	75
8.	Підсумок (максимальний)		7	29	29	105	28	27	85	17	16	103	293
Коефіцієнт: $100:293=0,34$													

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Основні моделі осмислення історичного часу: циклічна та лінійна.
2. Античний і варварський світ.
3. Формування західноєвропейської та Східноєвропейської цивілізацій.
4. Західнохристиянське середньовіччя та його трансформування у Новоевропейську цивілізацію.
5. Новоевропейська цивілізація та формування Макрохристиянського світу нового часу.
6. Новоевропейські нації та етнічний процес у Макрохристиянському світі.
7. Особливості виникнення та становлення глобальної цивілізації.
8. Шляхи розвитку ранньопервісного суспільства.
9. Полілінійність соціокультурного процесу на стадії «неолітичної революції».
10. Східна і західна моделі розвитку передцивілізаційних суспільств.
11. Формування й розвиток ранньочивілізаційних систем.
12. Індія як різновид східної цивілізації.
13. Китай як різновид східної цивілізації.
14. Близький та Середній Схід як різновид східної цивілізації.
15. Античне та ранньохристиянське бачення культурно-історичного процесу.
16. Моделі історичного розвитку на межі середньовіччя та нового часу.
17. Раціоналістичні ідеї розвитку світової цивілізації у 17 ст.
18. Французька та німецька філософія історії др. пол. 18 – пер. трет. 19 ст.
19. Еволюціоністський та неоеволюціоністський підходи до історичного процесу.
20. Формування та розвиток марксистської теорії стадій суспільного розвитку.
21. Утвердження марксистської п'ятичленної формаційної схеми у радянській історіографії та її криза.
22. Формування російсько-української філософської традиції.
23. В. Соловйов і російська історіософія пер. пол. 20 ст.
24. Ноосферна концепція В. Вернадського – П. Тейяр де Шардена.
25. Концепція «осьового часу» і загальна схема історії Яс перса.
26. Методологічні основи осмислення історичного процесу.
27. Утвердження ранньочивілізаційних систем як одна з стадій всесвітньої історії.
28. Племінний рівень самоорганізації як одна з стадій всесвітньої історії.
29. До індустріальні суспільства як одна з стадій всесвітньої історії.
30. Утворення макроцивілізації як одна з стадій всесвітньої історії.
31. Філософськоісторичні концепції Тойнбі, Шпенглера та Сорокіна.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Буданова В.П. История мировых цивилизаций. – М., 2004.
2. История мировых цивилизаций / Под ред. В.П.Будановой. – М., 2004.
3. История средних веков / Под ред. С.П. Карпова. – М., 1997. – Т.1; 2000. – Т. 2.
4. Моисеева Л.А. История цивилизаций. Курс лекций. Ростов н/Д, 2000.
5. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. – К., 2002.
6. Хрестоматия по истории мировых цивилизаций / Под ред. В.П.Будановой. – М., 2004.

Додаткова література

1. Анналы на рубеже веков. Антология. – М., 2002.
2. Жигунин В.Д. Древность и современность. Человечество на пути к синтезу. – Казань, 2000.
3. Ионов И.Н., Хачатурян В.М. Теория цивилизаций: от античности до конца XIX в. – СПб., 2002.

Література з періодів історії

1. Бойс М. Зороастрийцы. – СПб., 1994.
2. Бонгард - Левин Г. М. Индийская цивилизация. – М., 1993.
3. Васильев Л. С. История Востока: В 2т. – М., 1993.
4. Васильев Л. С. История религий Востока. – М., 1988.
5. Васильев Л. С. Проблемы генезиса китайской мысли. – М., 1989.
6. Вебер М. Избранное: обзор общества. – М., 1995.
7. Вейнберг И. П. Человек в культуре древнего Ближнего Востока. – М., 1986.
8. Виппер Р. Ю. Лекции по истории Греции. Очерки истории Римской империи: В 2 т. – Ростов-на-Дону, 1995.
9. Дюрант В. Цезарь и Христос. – М., 1995.
10. Зиновьев А. А. Запад: феномен западизма. – М., 1995.
11. Зиновьев А. А. Коммунизм как реальность. – М., 1994.
12. История Европы: В 8 т. – М., 1994.
13. Лысенко В. Г., Терентьева А. А. Шохин В. К. Ранняя буддийская философия джайнизма. – М., 1994.
14. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. – К., 2002.
15. Тойнби А. Дж. Цивилизация перед судом истории. – М., 1995.
16. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії: У 2 т. – К., 1995.
17. Философия истории: Антология. – М., 1995.
18. Шохин В. К. Брахманская философия. – М., 1994.

Література з історії Візантії та Європи

1. Бердяев Н.А. Смысл истории. Новое Средневековье. – М., 2002.
2. Воеводина Л.Н. Мифология и культура. – М., 2002.
3. Гене Б. История и историческая культура на средневековом Западе. – М., 2002.
4. Гумилев Л.Н. Этносфера: История людей и история природы. – СПб., 2003.
5. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. – СПб., 2002..
6. Гуревич А.Я. История историка. – М., 2004.
7. Дашкевич Я. Постмодернізм та українська історична наука // Україна крізь віки. – К., 2000.
8. Ионов И.Н., Хачатурян В.М. Теория цивилизаций. От античности до конца XIX века. – М., 2002.
9. Казус: Индивидуальное и уникальное в истории. – 1996., 2003. Вып. 1-5.
10. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. 2-е изд. – М., 2003.

11. Одиссей: Человек в истории. – М.,1989-2006.
12. Тойнби А. Цивилизация перед судом истории. – М., 2003.
13. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии истории. В 2 т. – Минск.1998.
14. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.,1994.